

*Posúdenie možností aplikácie štrukturálnych fondov pri realizácii zámerov navrhovanej vízie regionálneho rozvoja
- „Turistická zóna Zakopané – Zuberec – L.Mikuláš“*

- T e c h n i c k á s p r á v a -

Október 2003

Objednávateľ:
Modrá planéta - HEARTH
občianske združenie
Veľká okružná 68
010 01 ŽILINA

Zhotoviteľ:
Dr. - Ing. Jozef Šoltés, CSc.
oprávnený energetický audítor
Poľná 54
974 05 Banská Bystrica

O B S A H :

1. Úvod
2. Program Ministerstva hospodárstva SR na podporu úspor energie a využitia obnoviteľných energetických zdrojov
3. Možnosti čerpania finančných prostriedkov zo Sekcie realizácie environmentálnych projektov Ministerstva životného prostredia SR
4. Štrukturálne fondy Európskeho spoločenstva a podpora projektov zameraná na úspory energie a využitie obnoviteľných energetických zdrojov

1. Úvod

Perspektíva vstupu do EÚ a s tým spojené ekonomické a legislatívne opatrenia sú v súčasnosti výrazným stimulom pre realizáciu krokov smerujúcich k trvalo udržateľnému rozvoju energetiky Slovenska.

V súčasnosti existuje viacero programov na podporu realizácie projektov zameraných na vytipované oblasti hospodárstva Slovenska. V predkladanej technickej správe sú popísané niektoré programy podpory projektov v oblasti energetiky a životného prostredia.

2. Program Ministerstva hospodárstva SR na podporu úspor energie a využitia obnoviteľných energetických zdrojov

Jednou z možností podpory projektov zameraných na úspory energie a využívanie alternatívnych energetických zdrojov je program Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky s názvom „Záväzná podmienka pre poskytovanie finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu v rámci Schémy na podporu úspor energie a využitia obnoviteľných energetických zdrojov (schéma pomoci de-minimis)“.

Schéma je nástrojom hospodárskej politiky štátu v oblasti zabezpečenia energiou, zachovania zdrojov energie a zníženia zaťaženia životného prostredia z využívania energie. Predmetom pomoci je realizácia projektov na využitie obnoviteľných energetických zdrojov a opatrení na hospodárne využívanie energie.

Poskytovateľom pomoci a vyhlasovateľom schémy je Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky (ďalej len „poskytovateľ“), vykonávateľom schémy je Slovenská záručná a rozvojová banka, a.s. (ďalej len „SZRB“) a gestorom schémy je Slovenská energetická agentúra (ďalej len „SEA“).

Príjemcami pomoci podľa tejto schémy sú:

- Malí a strední podnikatelia (ďalej len „MSP“) t.j. fyzické osoby alebo právnické osoby, ktoré podnikajú v zmysle § 2 ods. 2 Obchodného zákonníka Slovenskej republiky a sú registrovaní na území Slovenskej republiky. Určujúcou definíciou MSP je definícia použitá v Nariadení komisie 70/2001/EC z 12. januára 2001 o aplikácii článkov 87 a 88

Zmluvy o založení ES na štátnu pomoc malým a stredným podnikateľom, ktorá je prílohou č. 1 schémy.

- Združenia fyzických a právnických osôb, registrované na území SR, ktoré podnikajú podľa zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka v znení neskorších predpisov alebo podľa zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov.

Projekty musia byť zamerané na nasledujúce oblasti:

1. Úspora energie v zásobovaní teplom bytových domov a bytov.

- združenie viacerých malých zdrojov tepla do väčšieho zdroja s kombinovanou výrobou elektriny a tepla s maximálnym inštalovaným výkonom 5 MW_e.
- rekonštrukcia a modernizácia zdroja tepla na zdroj s kombinovanou výrobou elektriny a tepla s maximálnym inštalovaným výkonom 10 MW_e.
- rekonštrukcia a modernizácia zdroja tepla zmenou paliva resp. spôsobom spaľovania, pri ktorej dôjde k zníženiu zaťaženia životného prostredia pod limity, stanovené legislatívnym predpisom a bude dosiahnutá úspora paliva,
- technické opatrenia pre distribučné zariadenia za účelom: modernizácie tepelných rozvodov,
 - náhrady parných rozvodov horúcovodnými alebo teplovodnými rozvodmi,
 - rekonštrukcie a modernizácie odovzdávacích staníc tepla,
 - modernizácie systému merania a riadenia

2. Využívanie obnoviteľných energetických zdrojov.

- výstavba resp. rekonštrukcia malých vodných elektrární s inštalovaným výkonom do 10 MW,
- výstavba resp. rekonštrukcia zariadení na energetické využitie biomasy,
- inštalácia tepelných čerpadiel,
- inštalácia slnečných kolektorov a fotovoltaiických článkov,
- výstavba resp. rekonštrukcia zariadení na využitie geotermálnej energie,
- inštalácia zariadení na využitie veternej energie.

3. Úspora energie v priemyselnom sektore.

- modernizácia energetického hospodárstva budov a technologických alebo výrobných zariadení priemyselných podnikov, pri ktorých dôjde k zníženiu energetickej náročnosti technologických alebo výrobných procesov, ako aj opatrenia na využitie odpadovej energie z technologických procesov.

Oprávnené náklady sú:

- náklady na účel obstarania hmotného investičného majetku (obstarávacia cena pozemkov, strojov, prístrojov a zariadení v zmysle § 25 ods. 4 zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve),
- náklady na účel obstarania nehmotného investičného majetku (obstarávacia cena nehmotného investičného majetku, ktorý je výsledkom výskumnej a vývojovej činnosti a je predmetom priemyselných práv),
- zvýšené náklady na výrobu tepla a elektriny z obnoviteľných energetických zdrojov (rozdiel medzi výrobnými nákladmi preukázateľnými podľa platných cenových predpisov a výkupnou cenou elektriny resp. priemernou cenou za teplo zo zariadení podobných technických parametrov, spaľujúcich zemný plyn).

Poskytovateľ poskytne pomoc formou:

- úhrady časti úrokov z úveru na obstaranie hmotného investičného majetku,
- úhrady časti úveru na obstaranie hmotného investičného majetku,
- úhrady časti úveru na obstaranie nehmotného investičného majetku,
- dotácie na výrobu elektriny resp. tepla z obnoviteľných energetických zdrojov.
- poskytnutia návratnej finančnej pomoci (len v roku 2003 a len príjemcov, ktorí spĺňajú podmienku MSP)

Formy pomoci nie je možné kombinovať. Výšku pomoci predstavuje celkový objem poskytnutej dotácie alebo návratnej finančnej pomoci. Minimálna výška pomoci je 100 000,- Sk. Súhrnná výška pomoci neprekročí sumu 100 000,-EUR v troch po sebe nasledujúcich rokoch. Prepočet poskytnutej pomoci na EUR sa vykoná kurzom stanoveným Národnou bankou Slovenska ku dňu schválenia žiadosti o poskytnutie pomoci.

Žiadateľ o poskytnutie pomoci podá žiadosť o poskytnutie pomoci vrátane dokladov, ktoré tvoria neoddeliteľnú súčasť žiadosti na regionálne príslušnej pobočke Slovenskej energetickej agentúry do 30. apríla v príslušnom kalendárnom roku. Pomoc je možné poskytnúť žiadateľovi len po splnení podmienok ustanovených v schéme vo všetkých oblastiach, okrem:

- odvetvia dopravy a činností spojených s výrobou, spracovaním alebo marketingom výrobkov uvedených v prílohe I Zmluvy o založení ES, t.j. poľnohospodárstva a rybárstva,
- činností súvisiacich s vývozom, hlavne pomoci priamo prepojenej s vývoznými množstvami a prevádzkovaním distribučných sietí alebo pri ostatných bežných výdavkoch spojených s vývozom,
- činností súvisiacich so zvyhodňovaním domáceho tovaru pred dovezeným.

3. Možnosti čerpania finančných prostriedkov zo Sekcie realizácie environmentálnych projektov Ministerstva životného prostredia SR

Jednu z ďalších možností poskytuje Ministerstvo životného prostredia SR, ktoré navrhlo smernicu na poskytovanie pomoci prostredníctvom Sekcie realizácie environmentálnych programov. Podprogram zameraný na ochranu ovzdušia je veľmi zaujímavý vzhľadom na poskytovanie pomoci za účelom využívania obnoviteľných energetických zdrojov.

Celkový ročný rozpočet predstavuje až 1,4 mld. Sk. Jedná sa o účelné využitie finančných prostriedkov, ktoré do štátneho rozpočtu plynú z poplatkov za znečisťovanie životného prostredia.

Smernica má nadobudnúť platnosť a účinnosť v polovici októbra 2003.

4. Štrukturálne fondy Európskeho spoločenstva a podpora projektov zameraná na úspory energie a využitie obnoviteľných energetických zdrojov

V súvislosti so vstupom Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva je pre slovenské subjekty zaujímavá možnosť čerpania prostriedkov zo štrukturálnych fondov a z kohézneho fondu.

Za účelom využitia tejto možnosti boli spracované viaceré programové dokumenty. Jedným z týchto dokumentov je operačný program Základná infraštruktúra.

V rámci základnej infraštruktúry je možné podporovať projekty, ktoré sú zamerané na využívanie obnoviteľných energetických zdrojov ako aj na redukciiu emisií znečisťujúcich látok prostredníctvom MŽP SR.

Projekty orientované na úspory energie vo verejnej sfére má na starosti Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja.

Pre podnikateľskú sféru spracovalo MH SR dokument s názvom Sektorový operačný program Priemysel a služby (SOP PaS). Prvou prioritou tohto dokumentu je rast konkurencieschopnosti priemyslu a služieb s využitím rozvoja domáceho rastového potenciálu. Pre oblasť energetiky je určené opatrenie 1.4 - Podpora úspor energie a využitia obnoviteľných zdrojov energie.

Všeobecným cieľom je priblíženie energetickej náročnosti priemyslu úrovni porovnateľnej s EÚ prostredníctvom úspor energie a zvýšenia efektívnosti ako aj zvýšenie podielu výroby elektriny a tepla z obnoviteľných energetických zdrojov.

Špecifické ciele sú zamerané na:

- zvyšovanie efektívnosti využitia primárnych energetických zdrojov v procese premeny energie,

- znižovanie energetickej náročnosti procesov spojených s výrobou, premenou a rozvodom energie,
- zníženie spotreby primárnych surovín pre výrobu energií a rozsiahlejšie využívanie alternatívnych zdrojov energií,
- znižovanie závislosti na dovoze primárnych energetických zdrojov.

Na dosiahnutie uvedených cieľov je potrebné vyvíjať aktivity v nasledujúcich oblastiach:

- rekonštrukcia a modernizácia existujúcich zdrojov na báze fosílnych palív (napr. zvyšovanie účinnosti zariadení, zvyšovanie ročného stupňa využitia, znižovanie vlastnej spotreby energie a energetických médií a pod.),
- rekonštrukcia, modernizácia a výstavba zdrojov na kombinovanú výrobu elektriny a tepla na báze fosílnych palív,
- rekonštrukcia existujúcich systémov rozvodov energie a energetických médií (napr. zlepšenie izolácie potrubných rozvodov, výmena dopravných zariadení energetických médií, zavádzanie systémov na sledovanie úniku energetických médií, rekonštrukcia odovzdávacích staníc tepla a iné)
- rekonštrukcia stavebných objektov za účelom zlepšenia ich tepelno-technických vlastností,
- zavádzanie systémov merania a riadenia s cieľom znižovania spotreby energie,
- rekonštrukcia existujúcich energeticky náročných technologických zariadení resp. ich náhrada za nové energeticky menej náročné,
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia zariadení na využitie alternatívnych energetických zdrojov (napr. zariadenia na energetické využitie biomasy, vodnej energie, energie slnka, geotermálnej energie, komunálneho odpadu a pod.)
- spracovanie štúdií a koncepcií súvisiacich s prioritou.

Poskytovateľom pomoci je MH SR a oprávnenými príjemcami sú:

- malí a strední podnikatelia (definícia podľa Odporúčania Európskej komisie č. 96/280/EC z 3. apríla 1996 a od 1. januára 2005 definícia uvedená v Odporúčaní Európskej komisie o definícii mikro a malých a stredných podnikov č. 2003/361/EC),

- veľkí podnikatelia t.j. o podnikatelia v zmysle § 2 ods. 2 Obchodného zákonníka Slovenskej republiky, ktorí nespĺňajú aspoň jednu z podmienok definície MSP, sú registrovaní na území Slovenskej republiky, nezamestnávajú viac ako 1000 zamestnancov a podiel tuzemských právnických osôb na jeho základnom imaní a hlasovacích právach je vyšší ako 75 %,
- organizácie zriadené orgánmi štátnej a verejnej správy, ktoré vykonávajú podnikateľskú činnosť, sú účastníkmi hospodárskej súťaže a v ktorých je podiel právnických osôb na základnom imaní alebo na hlasovacích právach vyšší alebo rovný 51 %. Pod pojmom právnická osoba sa pritom rozumie taká právnická osoba, u ktorej sa na základnom imaní alebo na hlasovacích právach nepodieľa osoba, ktorá je orgánom štátnej alebo verejnej správy.

Pomoc sa poskytuje formou nenávratného finančného príspevku zo štrukturálnych fondov ES a štátneho rozpočtu, na podporu rozvoja a zvyšovania konkurencieschopnosti podnikateľov vo výrobnjej sfére, obchodnej sfére a službách na to nadväzujúcich.

Výška a intenzita pomoci musí byť v súlade s ustanoveniami Nariadenia Rady (ES) č. 1999/1260, Usmernenie o národnej regionálnej pomoci (1998/C 74/06), Rámec Spoločenstva pre štátnu pomoc pre životné prostredie (2001/C 37/03) a zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších úprav a pre oblasť energetiky.

Pomoc sa poskytuje na rozvoj regiónov alebo na ochranu životného prostredia. Pri poskytovaní regionálnej pomoci je účelom pomoci podpora regiónov s nízkou životnou úrovňou a s vysokou mierou nezamestnanosti prostredníctvom realizácie projektov zameraných na úspory energie a využitie obnoviteľných zdrojov energie.

Oprávnené projekty sú projekty, ktoré predstavujú alebo sú súčasťou počiatkovej investície, t.j. investície do založenia nového podniku, rozšírenia existujúceho podniku alebo rozbehnutia činnosti, ktorá si vyžaduje podstatnú zmenu výrobného alebo výrobného procesu v existujúcom podniku (prostredníctvom racionalizácie, diverzifikácie alebo modernizácie).

Pri poskytovaní regionálnej pomoci je možné oprávnené projekty realizovať vo všetkých odvetviach hospodárstva s výnimkou poľnohospodárstva, rybárstva, uhoľného priemyslu,

oceliarskeho priemyslu, lodiarskeho priemyslu, priemyslu syntetických vlákien, automobilového priemyslu a dopravy.

Pomoc na životné prostredie je určená na investičné projekty realizované vo všetkých odvetviach hospodárstva s výnimkou poľnohospodárstva. Projekty sú zamerané podobne ako pri poskytovaní regionálnej pomoci v tejto oblasti:

1. úspory energie, pričom pod opatreniami na úsporu energie sa rozumie činnosť, ktorá umožní príjemcovi znížiť množstvo energie použitej v jeho výrobnom procese,
2. kombinovanú výrobu elektriny a tepla na báze fosílnych palív s maximálnym inštalovaným výkonom do 50MW_e za predpokladu, že sa preukáže prospešnosť opatrení na ochranu životného prostredia z dôvodu zvlášť vysokej účinnosti premeny, pretože opatrenia umožnia zníženie spotreby energie alebo zníženie škodlivosti výrobného procesu na životné prostredie,
3. využívanie obnoviteľných energetických zdrojov, t.j. výstavba, modernizácia alebo rekonštrukcia:
 - a) malých vodných elektrární s výkonom do 10MW ,
 - b) zariadení na energetické využitie biomasy s minimálnym inštalovaným výkonom 500kW_t alebo 500kW_e ,
 - c) tepelných čerpadiel, ktorých chladiaci systém nesmie obsahovať tzv. „tvrdé“ freóny,
 - d) zariadení na využitie slnečnej energie,
 - e) zariadení na využitie geotermálnej energie,
 - f) zariadení na využitie veternej energie.

Pri regionálnej pomoci sú oprávnenými nákladmi spravidla celé investičné náklady. Pri poskytovaní pomoci na životné prostredie je oprávnenými nákladmi len časť investičných nákladov, sú to tzv. zvýšené náklady, ktoré musí podnikateľ vynaložiť, aby dosiahol proklamované ciele projektu.

Jednou zo základných podmienok poskytnutia pomoci je podanie žiadosti s povinnými prílohami na základe výzvy na zadávanie projektov v predpísanej forme a v určenom termíne pred začatím realizácie projektu a preukázanie, že bez poskytnutia pomoci nie je možné projekt zrealizovať.

Hlavnými predpokladmi prijateľnosti projektu sú:

- súlad s ustanoveniami Nariadenia Rady (ES) č. 99/1260 a zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších úprav,
- kvalita a stupeň naplnenia cieľov opatrenia,
- zabezpečenosť spolufinancovania projektu z vlastných a iných zdrojov (výška spolufinancovania závisí od typu projektov v priemere však pre podnikateľské subjekty predstavuje 60% z celkových investičných nákladov),
- environmentálna prijateľnosť a súlad so zabezpečením trvalo udržateľného rozvoja,
- použité technické prostriedky zodpovedajú súčasnému stavu vývoja dostupnej techniky,
- podporovaným projektom sa zníži zaťaženie životného prostredia,
- doba realizácie projektu nesmie prekročiť 24 kalendárnych mesiacov,
- doba návratnosti vložených finančných prostriedkov môže dosiahnuť maximálne polovicu životnosti zariadení,
- prevádzkovanie zariadenia alebo využívanie realizované opatrenia minimálne päť rokov od uvedenia do trvalej prevádzky resp. od ukončenia realizácie projektu v prípade poskytnutia pomoci na investície.

Žiadosti o pomoc sa podávajú na základe projektovej výzvy. Výzvy na zadávanie projektov zverejňuje sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom. Pre oblasť úspor energie a využitia obnoviteľných energetických zdrojov je to Slovenská energetická agentúra, ktorá bude okrem iných činností súvisiacich s implementáciou štrukturálnych fondov poskytovať aj informácie o možnostiach poskytovania pomoci formou školení, seminárov ako aj individuálneho poradenstva.